СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 115. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 26-го травня 1942. No. 115. Jersey City, N. J., Tuesday, May 26, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Ляваль не Годен Наклонити Французів „До Співпраці" з Німеччиною

НЮ ЙОРК. — „Ню Йорк Таймс" подає, що одержав відомости з Европи, з яких виходить, що між Німеччиною і Францією наступає цілковита прірва. Престіж маршала Петена спадає, а Ляваль буде цілком певно усунений від влади самими націстами. Це тільки питання часу, коли це станеться. Те, що він уступив у справі Мартиніки в користь Злучених Держав, запечатало його долю. Далі кажеться, що британські налети на Францію цілком не зразили французів до британців. Навпаки французи витали ентузіястично ось тих британських вояків, що виходили на французьку землю. Привітами французи заманіфестували, що французький нарід є проти націстів. Французи, кажеться далі, вже переконались, що політика співпраці з Німеччиною цілковито скрахувала. В цілій Франції, що є під владою маршала Петена, як і тій, що є під цілковитою німецькою окупацією, появляється щораз більше підпольних газет, що взивають до опору проти націстів.

НІМЦІ ГРАБЛЯТЬ УКРАЇНУ ПРИ ПОМОЧІ СВОЄЇ ВАЛЮТИ

НЮ ЙОРК. — „Ню Йорк Таймс" розбирає справу „ерзац-валюти", яку впроваджують націсти в окупованих Німеччиною краях. Часопис каже, що це є спосіб ограблювання тих країв, придуманий дуже хитро. І дає як приклад ту валюту, яку вони впровадили в Україні, а про яку широко розписується лондонський „Таймс". Згадується там і за центральний „український" банк у Рівнім, який оснували націсти на те, щоб при його помочі лекше адмініструвати загарбані українські території, звалюючи всі фінансові тягарі на Україну. „Таймс" каже, що як в Україні, так господарять націсти теж і в інших занятих ними краях. Обдирають підбиті ними народи, щоб таким чином спинити спад німецької марки й інфляцію. На їх кошт видають нові гроші й диктують, скільки ті гроші вартують у відношенню до німецької марки.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ ДО СОВЄТСЬКИХ

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі відбулись збори американських жидів у трьох місцях, щоб від їх імени передати привіти жидам в СССР і запевнити їх, що співпраця буде ведена і по війні. Промови жидівських діячів будуть передані через радіо до Москви. Про це має [illegible]

Німці Повели Протинаступ на Україні

ЛОНДОН. — В той час, як совєтські війська далі штурмують Харків, німці повели протиофензиву нижче Харкова, на відтинку Ізюм-Бервенкова. На тім відтинку совєтські війська далі знаходяться в дефензиві. Проте вони завдають німцям великі втрати і хоч бої ведуться кілька днів, німці поробили дуже малі успіхи. Совєтські звідомлення говорять, що совєтські війська зовсім опустили Керчівський півостров. Біля Севастополя, на Кримі, німці розпочали сильні наступи. — Німецькі звідомлення говорять, що на Україні шаліють страшні битви, і що німці відносять в тих битвах перемоги.

ЯПОНЦІ НАТИСКАЮТЬ НА КИТАЙ

ЧУНКІНҐ. — Японська армія, в силі сто тисяч вояків, розпочала загальну офензиву на китайську провінцію Чекіянг. Вони підсунулись під саму столицю цеї провінції, Кінгву, і сильно їй загрозили. Правдоподібно, що та столиця вкоротці впаде.

ПОВІТРЯНІ НАПЕТИ В ЛІБІЇ

КАЇРО. — Британські літаки виконали цілий ряд повітряних налетів на німецько-італійські воєнні бази, Дерна, Мартуба, Бенгазі, і завдали їм тяжкі шкоди. — Німецькі звідомлення у звязку з тим принесли вістку, що в Лібії відбулась „велика повітряна боротьба", в якій британці втратили 13 літаків. Німці не згадують нічого про свої втрати

ВІДЗНАЧЕННЯ РЕЙДОВОГО ГЕРОЯ. Президент Рузвелт причіпає медалю генералові бригади Джеймсові Г. Дулитлові, славному летунови, що вів американський рейд на Токіо 18. квітня. Приглядаються: генерал Генрі Арнолд (направо), пані Дулитл та генерал Джордж Маршел, начальник штабу. З ним були відзначені 79 добровольців того рейку.

ВЕЛИКІ ВТРАТИ В ЛЮДЯХ І МАЙНІ ЧЕРЕЗ ВИЛИВИ РІК

ВАШИНҐТОН. — За 61 років існування Американського Червоного Хреста не доводилось йому мати до діла в одному році з так многими елементарними нещастями в Америці як цього року. Це подає А. Ч. Х. у звязку з відомостями з східньої Пенсилвенії, де ріки повиливали в такий нагальний спосіб, що вже досі начислили там до 30 людей, що потопились. Знову матеріяльна шкода сягає грубих міліонів долярів. Недавно тому, каже Нормен Г. Дейвис, президент А. Ч. Х., потерпіла частина нашого краю велику шкоду від торнада, як теж від вогню, а тепер стріло нас нове нещастя. Не беручи під увагу тої останньої катастрофи, згинуло в попередних нещастях понад 250 людей. Крім цього було 2,300 осіб тяжко покалічених, а понад 7,000 родин були без даху над головою. Їм приходилось давати першу поміч з боку А. Ч. Хреста. А тепер, як доносять з Гонсдейл, Пенсилвенія, А. Ч .Хрест годує тисячі тих, що їх доми понищили весняні небувалі виливи.

ХТО НЕ ПРАЦЮЄ, НЕ БУДЕ ЇСТИ.

ОЛБАНІ. — Губернатор Лімен згодився вкінці підписати законопроект Мофета, що має згодом зліквідувати цілковито „реліф", себто публичну допомогу безробітним і не маючим засобів до життя, яку впроваджено 1931. року. Тепер особи, що відмовляться працювати, втратять право до допомоги. Прийнято засаду: „Працюй, або не їдж!" Законопроект передбачає працю не тільки в тому стейті, в якому живе той, що одержує допомогу. Можуть йому призначити працю і в іншім стейті. Та оплатиться йому тоді кошти подорожі, як і дається допомогу, поки не дістане заробітну платню. Також є передбачена наука для тих що дістають допомогу, щоб підвчитися якогось ремесла. Та все те не може бути вживане в такий спосіб, щоб таким чином обнижувати робітничі платні. Але є в пляні такі „допомогові роботи", де працюючі будуть оплачувані в такій висоті, як це було з роботами Доблю Пі Ей.

СПАЛИЛИ НАЦІСТІВСЬКИЙ ПРАПОР.

МЕКСИКО СИТІ. — Геролд Календер, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", описує велику демонстрацію, влаштовану офіційною політичною партією проти Держав Осі. В часі маніфестації спалено націстівський прапор. Безпосередною причиною цього є затоплювання мексиканських кораблів Державами Осі. Підчас демонстрації було виставлено тіло одного з тих мексиканських моряків, що загинули через торпедовання кораблів. В демонстрації було до 20,000 осіб. Є це вступ до виповідження війни. Календер є тої думки, що Мексико возьметься за оборонну війну. Це значить, що не буде висилати війська до Европи чи деінде поза Мексико.

ВИРАТУВАНІ АРҐЕНТИНСЬКИМ КОРАБЛЕМ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Малий арґентинський корабель виратував на морі 53 американських вояків. Часописи пишуть, що це решітки з затопленого американського воєнного корабля. Італійська пропаганда подає, що це італійські субмарини затопили цей американський корабель, який має бути панцирником. Та американська команда фльоти зазначує, що на згаданих морях не було ніякого американського панцирника.

ЗАТЕМНЮЙ, КОЛИ В СУМНІВІ.

НЮ ЙОРК. — Ґен. Т. А. Тері, командант другої корпусної округи, дораджує, щоб у випадках, коли хтось сумнівається, чи треба затемнювати, чи ні, держатись того, щоб таки затемнювати.

ЗАПЕВНЯЄ ЯПОНІЮ, ЩО БУДЕ БОМБАРДОВАНА.

ВАШИНҐТОН. — Ґен. Джеймс Дулітл, що доконав щасливого і цілком успішного першого налету на Японію, заявив, що хай Японія і Німеччина будуть певні, що в скорому часі знову відчують удари американських бомбовиків.

ПРОБА ВДАЛАСЬ.

АЗБУРІ ПАРК (Ню Джерзі). — Ніхто з цивільного населення навіть у думці не мав, що армія зготовила несподіванку. В минулу неділю налетіла на побережжя з моря хмара бомбовиків, що мали уявляти собою ворожу армію, що хоче висісти на беріг. Поготівля виконало своє завдання якслід і „ворожу" армію відперто.

ЯПОНЦІ ПЕВНО ПРОГРАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Таке заповідає Геролд Світ, американський летун, що прибув з Далекого Сходу. Каже, що японці забрали забагато території, та що удар дістане Японія через Китай, де вже є бази, звідки буде можна легко долітати до Японії й її бомбардувати.

В ЛОНДОНІ ДОМАГАЮТЬСЯ ДРУГОГО ФРОНТУ

ЛОНДОН. — В багатьох місцях Лондону люди ріжних політичних поглядів влаштовують масові віча, на яких ухвалюють резолюції з домаганням відкрити на заході другий протинімецький фронт. Ці віча заініціював своїми газетами газетний магнат лорд Бівербрук, який пару місяців раніше в Америці заявив, що Британія повинна негайно на заході відкрити другий фронт. На тих вічах головні промови виголошують редактори газет лорда Бівербрука. Але чинну участь в тих вічах беруть теж ріжні ліві, зокрема комуністи, які хотілиб чимскорше змусити Англію до відкриття другого фронту. Уряд не зовсім одобрює ті віча, хоч є певні розбіжности що до погляду Винстона Чорчила. В своїх промовах Чорчил нераз заявляв, що відкриття другого фронту потребує належної підготовки, без якої Британія і її союзники потерпілиб невдачу. Але недавно він теж заявив, що волить, щоб британські маси настирливо домагались відкриття другого фронту, ніж би мали домагатись закінчення війни.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ МАРШАЛОМ БОКОМ І ГІТЛЕРОМ.

ЛОНДОН. — ЛОНДОН. — В лондонських колах говорять, що на днях вернув з фронту німецький маршал фон Бок, який командує німецькою армією на Україні. Він мав в різких словах критикувати Гітлера за його потягнення, та доказував, що загальна офензива проти Совєтів тепер неможлива. Фон Бок мав теж говорити, що віддаючи Гітлерови право життя і смерти над кожним, найвище поставленим німцем, німецький уряд тим дуже підорвав воєнні зусилля Німеччини. — Гітлер з невідомих причин увільнив з обовязків свого міністра хліборобства, Вальтера Даре. Як причину увільнення офіційльно подано — „надірване здоровля".

ҐЕН. АНДЕРС ПРО ОФЕНЗИВУ НА СХОДІ.

КАЇРО. — Польський ґенерал Андерс, який перебував довгий час в Совєтах і був командантом творячого там польської армії, заявив, що не вірить,начеб бої, що розпутались на Україні, означали початок загальної німецької офензиви. Він говорив, що обі сторони на совєтськім фронті накопичили страшну масу людей і воєнного матеріялу. Теперішні бої це радше випробування сил. Колиб котрійсь стороні не вдалось в тих спробах, друга сторона розпічне на широку скалю протиофензиву. Ґен. Андерс висловлював думку, що правдоподібно німці на сході згуртували значну більшість усих своїх збройних сил.

ҐЕН. СТИЛВЕЛ В ІНДІЇ.

НЮ ДЕЛЬҐІ. — Американський ґенерал Джозеф Стилвел, який командудував китайськими військами в Бурмі, тепер прибув до Індії, де після всякої правдоподібности перебуде довший час. Військові знавці говорять, що ґен. Стилвел тому поїхав до Індії, а не до нутра Китаю, щоб з Індії підготовляти повітряні наїзди на японців. По захопленні Бурми Індія стає головною протияпонською базою на азійськім континенті.

РОЗБУДОВА ІНДІЙСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

НЮ ДЕЛЬҐІ. — Американські кола говорять, що Америка дасть Індії велику промислову поміч, щоб у той спосіб зробити Індію промислово самовистарчальною. Тепер до Індії прибуває чимало промислових машин для виробу зброї. Воєнний промисл Індії росте з кожним днем. Проте в теперішній хвилі той промисл стоїть далеко від того, щоб бодай в більшій части заосмотрювати британські збройні сили в потрібні продукти. — Один з індійських провідників Пандит Негру, задумує прибути до Америки щоб викликувати прихильну опінію в цілі надання Індії повної самостійности.

СТРАЙКИ В БРИТІЙСЬКИХ КОПАЛЬНЯХ.

ЛОНДОН. — В британських копальнях вугля лучаються часто страйки, а то тому, що британські вуглекопи не дістають такої платні, яку дістають фахові робітники в воєннім промислі. В теперішню хвилю страйкує 15,000 вуглекопів, хоч брак вугля в Англії такий, що треба давати його на картки.

СОВЄТСЬКІ ЛЕТУНИ ХВАЛЯТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ.

МОСКВА. — Американські журналісти відвідували групу совєтських летунів, які мають американські літаки. В імені тих летунів полковник Демідов говорив, що американські літаки дуже добрі, проте не такі добрі, як німецькі найновіші літаки типу Гайнкля, або таки американські, але найновіщі системи, котрі ще не доходять до Совєтів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Буває і Між Людьми

В смутку, чи в радости, ідучи вгору, чи падаючи — нема в нас часто рівноваги. Пересаджуємо. І тому коли наша сторона щось осягне, то робимо з цього гору, а як противна, то збуваємо це часто мовчанкою. І дуже тяжко признатись нам до вини, чи зрозуміти, в чому суть невдачі. Та вже найгірше з нами, коли одиниці чи ґрупи зачинають себе взаїмно оплюгавлювати і нищити та робити це ще в такий спосіб, що з того виходить нечесть і велика шкода для загальної справи, компромітація нас усіх, а навіть і наших спільних ідейних змагань. Наше життя за останні роки дає чимало доказів на те; тому пишемо загально.

Та коли приглянутись добре життю інших національних ґруп, чи навіть цілих народів, то побачимо, що й в них таке буває. Очевидно, що це не повинно бути для нас виправданням, але повинно бути научкою.

От маємо вісти про внутрішню боротьбу серед т. зв. „вільних французів", що є під проводом ген. де Голя. Виходить, що до того руху пристали самі ідейні люди, що ніяк не можуть погодитись з націстівськими впливами в їх рідній батьківщині та кладуть тепер свої голови, щоб їх нарід знову став цілком свобідним. Зорганізувались вони, так сказатиб, серед вогню і крови. А бачимо, що й між ними нема згоди. І то аж до того ступня, що на малім острові малощо не станули проти себе з зброєю брат проти брата, себто: вільний француз проти вільного француза. І дійшло аж до того, що американський та британський уряд були змушені взішатись у ті ріжні внутрішні тертя „вільних французів", бо вони доходять до таких розмірів, що шкодять загальній воєнній справі.

Або берім той скандал, що звязаний з кампанією [illegible] ні сили взялись аж за таку калюмнію, що розпустили поголоски, будьтоби бачили 69-літнього сенатора, як він розмовляв з націстівськими аґентами в однім з домів розпусти. І знайшлася така ґазета, і то велика, що дала такій калюмнії розголос. Дійшло до того, що, як відомо, все те опинилось в руках Еф Бі Ай, а потім у самім сенаті, де стверджено, що все це виссане з пальця.

Або таке: Як пояснити собі те, що найбільші й найвпливовіші газети якось забули помістити прямо епохальну промову віце-президента Волеса, яку дехто вважає щодо ваги другою по Гетисбурзькій промові Линколна. А в цій промові ось того високого урядовця говориться про таку важну справу як те, як має виглядати повоєнний світ!

Навели ми ось ті ріжні випадки на те, щоб ми і в нашому житті гляділи дещо зрівноважено на питомі нам недомагання. Це не значить, що маємо їх виправдувати і не направляти! Ні. Іде про те, щоб їх добачувати і шукати способів, як їх оминати чи позбуватись. Тільки не представляймо себе навіть тоді, що ми вже найгірші. Виходім з того заложення, що з таким лихом приходиться боротись теж й іншим народам, та що тут найважніше те, щоб лихови не потурати, а з ним боротись.

Пайкування Ґазоліни й Життя

Міліони автомобілістів у 17 стейтах східного морського побережа відчули минулого тижня поважне обмеження своїх прав і привілеїв: за зарядженням уряду обмежено їх право свобідного купна й права вживання своєї приватної власности, бо обмежено їх право купувати топливо до автомобілів, а тим самим можливість свобідно покористуватися автом як комунікаційним засобом.

Це обмеження поражає американців може вже тому, що вони зовсім не памятають такого факту з минулого, в якому на цивільних людей накладано такі обмеження. Та коли уряд, заряджуючи таке обмеження права, відкликається до громади добровільно зректися привичних прав в імені патріотизму, то це застановляє всіх американців призадуматися відразу над цею новиною пайкування.

Властиво уряд і не потребував би відкликатися аж до патріотизму населення. Уряд має за собою федеральний закон з дуже гострими правними санкціями: тим, що нарушили би цей закон, грозиться гривною до 10,000 долярів або вязницею до 10 літ. Одначе уряд волів зложити виконування його приказу на добровільну згоду громадян, ніж покластися на законний примус. Поступив так уряд певно в тому розумінні, що це найкращий, якщо не одинокий, засіб перевести в життя цю постанову.

Отже нині уряд покладається передовсім на патріотизм автомобіліста, що він заявить урядові по правді, скільки йому ґазоліни треба, чи треба йому авта для приємности, чи [illegible] Далі уряд покладається на патріотизм продавців ґазоліни, що вони будуть продавати її автомобілістам згідно з їх пайковими картками.

Уряд сподівається, що й автомобілісти й продавці газоліни зрозуміють, що від їх співпраці з урядом залежить превважна нині справа: виграння війни. І одні й другі мусять знати, що Америка має подостатком земного „олію", необробленого й рафінованого і всяких його побічних продуктів. Вона має досить для себе, на всі свої потреби, і для її союзників, на всі їх потреби. Одначе Америка не може довезти тих різних продуктів там саме, де їх треба. Ворожі підводні човни розбивають кораблі — нафтовози, що нині являються найважнішим засобом перевозу нафти, газоліни й тим подібних матеріялів. З прірванням цього довозу ґазоліни, почали довозити її більше великими троками та залізничими цистернами. Одначе ці засоби перевозу не вистарчать. Як цього літа дорожні моторові возн не доставлять досить нафтового топлива для домів, багато мешканців, що мають оливні печі, буде зимою мерзнути.

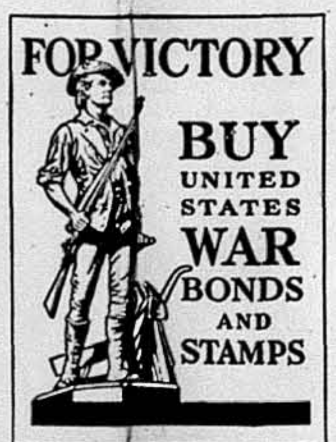
Ще іншим засобом перевозу газоліни є рури, але їх розвій здержали свого часу своїм впливом залізничі підприємства. Навіть як секретар торговлі Ікес, як координатор воєнної нафти, пробував добитися першенства для уставлення нафтових рур до східного побережа, його заходи розбито.

Ось через що уряд мусів обмежити автомобілевий рух для приємности. Ось через що він старається, щоби автомобілісти їздили разом, себто вживали менше авт, коли ідуть за закупна, або до театру, церкви, або на прогульку.

Все це очевидно означає поважні переміни в житті американців. Звичайні, далекі подорожування скінчилися. Навіть подорожі на коротку віддаль обмежені. Люди будуть частіше ходити пішком. Люди будуть більше сидіти дома. Очевидно, сидячи дома, вони будуть займатися більше справами, якими вони досі займалися мало.

Далі розвинеться більше співпраця між людьми. Люди зрозуміють, що лише спільними заходами вони врятуються від мерзнення зимою, від браку електричного струму.

Можна сказати, що американська цивілізація це була [illegible] ху. Якби [illegible] потривали довше, то в цій цивілізації наступлять поважні заломання. І можна певно сказати, що під багатьома зглядами це буде для Америки корисно.

ВИПУЩЕННЯ БРАВДЕРА З ТЮРМИ

Американська преса, обговорюючи помилування комуністичного провідника Ерла Бравдера, припускає, що президент робив це з політичних причин, для враження закордоном. Та, щоб те враження не закорінилось внутрі краю, преса помістила в своїх редакційних статтях перестороги. А які вони, видно, наприклад, з редакційних статтей таких поважних часописів як „Ню Йорк Таймс" і „Н. Й. Геральд Трибюн".

Стаття „Тайм"-су з 18. травня ц. р. звучить:

„Помилувавши Ерла Бравдера від увязнення за кривоприсягу з чотирьох літ, на які його засуджено, на один рік і два місяці, які він вже відбув, президент дав на це виправдання. Перше, що випущення американського комуністичного лідера „буде помагати в осягненні національної едности". Друге, що воно „розвіє всяке почуття, котре може існувати в декого, мовляв, надзвичайно тяжкий засуд в справі Бравдера був свого роду карою за його політичні погляди".

„Це сумнівне, чи котра небудь із тих надій є оправдана. Дотепер, пробуючи усунути тавро упередження в цій справі, президент скріпив цей закид. Чи це правда, чи ні, що засуд на Бравдера був такий тяжкий з огляду на його політичні погляди, тепер стає ясним, що вкорочено цей засуд з огляду на політичні причини. Колиб напад наців на Росію не був зробив цього краю нашим союзником у війні, є мало правдоподібне, щоб президент Рузвелт хотів інтервенювати [illegible] ходи в про підсилювання національної едности, це є нашим вгадом, то воно матиме якраз противний успіх. Одинокими особами, які будуть мати повну сатисфакцію з цього випадку, поминаючи нормальний біг кримінальної справедливости, матимуть старі рядові комуністи, котрі, якщоб не факт, що Росія і ми нині маємо того самого ворога, — робилиб те саме, що робили перед 22. червня м. р. в цілі викликання національної незгоди.

„Увільнення Бравдера, зрозуміло, буде в умі кожного з нас, звязане з нашими зносинами з Росією. Алеж наш союз з Росією є чисто мілітарний. Домашні справи Росії належать до неї самої. Наші домашні справи належать до нас самих. Ціла нація є всеціло за мілітарну поміч для Росії. Це не має нічого спільного з випущенням з тюрми американського громадянина, якого засуджено за кривоприсягу супроти його уряду. Щоб помогти Росії треба висилати з можливо найбільшим поспіхом і в можливо найбільшій скількости тих продуктів, яких вона потребує. Воно не помагає ні Росії ні справі національної едности, коли втручаємось в нормальний біг справедливости з політичних причин".

Стаття в „Н. Й. Геральд Трибюн" з 18. травня ц. р. звучить:

„Помилування Ерла Бравдера з боку президента вже викликало більше гарячих заввваг, ніж воно заслугує. Це є безумство говорити, як сказав один лівий, що це є „могутне потягнення в обороні національної едности" і що це є „смертельний удар в самого Гітлера". Але це також є безумство говорити, як сказав урядник Американського Легіону, що увільнення головного комуністичного секретаря буде таким самим ударом для національної моралі, як булоб проголошення, що ціла американська фльота на Пацифіку затоплена. Другий погляд, подібно як і перший, виходить зо заложення, що Ерл Бравдер був політичним вязнем і запроторено його у тюрму за те, що був комуністом. Фактично його засуджено за те, що він фальшивим способом дістав пашпорт, після того, як він навіть хвалився, що в подібний фальшивий спосіб діставав пашпорти нераз і передтим. Він думав, що це по[illegible] його оправдати, не здаючи собі справи, що тим признанням він ще більше себе обтяжив.

„Наша ґазета ніколи не мала великих симпатій з тими людьми, по котрій небудь стороні, які пробували перебільшити справу Бравдера понад його дійсну вартість. Коли президент тепер користає зо свого права помилування, він видно робить це тому, щоб тим зробити певний жест в сторону нації, яка в цей момент являється одним з найсильніших наших союзників, котрому ми з усіх сил хочемо помогти і від котрого опору у великій мірі наша власна будуччина залежить. Оба мотиви цілковито розважні; нажаль, можна підозрівати, що в обох випадках президент дістав погану пораду. Це є дуже сумнівним, чи увільнення Бравдера причиниться багато до домашньої едности; а ще більше сумнівним є це, чи спритні і надзвичайно загартовані реалісти в Кремлі дуже дбають про те, що ми робимо зо своїми місцевими комуністами; або, чи вони дадуться вплинути таким жестом? Це не лагідність супроти Бравдера, що їх зворушить в теперішню хвилю; вони хочуть знати, чи ми готові боротись цілою нашою силою за наші переконання, подібно як ми тепер хотіли знати, чи росіяни будуть боротись за їхні.

„Увільнення Бравдера після всякої правдоподібности багато не поможе. Одначе таврувати цей вчинок, як удар в мораль, чи єдність, значить не лише в абсурдний спосіб перебільшувати вагу цеї справи, але теж працювати на користь тих, які цілий час пробували запопадливо обернути цей засуд за злочин в справу політичного переслідування".

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ВИРВАТИ ДЕЯКІ ФРАНЦУЗЬКІ ТЕРИТОРІЇ.

БЕРН. — Міжнародні політичні знавці говорять, що вже незадово Італія зробить якийсь агресивний крок, щоб евентуально силою забрати Франції деякі території, коли вона не згодиться їх дати добровільно. В тій цілі італійський уряд мав вислати одну ноту до Німеччини, нагадуючи їй, що Італія вступила до війни в надії дістати певну добичу, а другу до Франції, грозячи [illegible] диться сама віддати Корсику, Ніцу, Савой, а головно Туніс.

На А. Ч. Хрест

НЮ ЙОРК. — Нюйорський Чептер Американського Червоного Хреста повідомляє, що 26. травня в 8. годині вечером відбудеться в великій галі Менгетен Сентер, 311 Вест 34 вул. в Ню Йорку фестиваль під назвою: The night of America.

Цей фестиваль буде влаштований заходом усіх націй з Полудневої Америки й ввесь дохід є призначений на Американський Червоний Хрест. На фестивалю виступлять знамениті артистичні сили.

А. Ч. Х. запрошує і інші національні групи прибути численно на цей фестиваль. Тикети коштують по $1.50.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

7)

Над новим гетманом схилились військові корогви і чисто його усього вкрили собою мов цвітним наметом. У туж хвилину заграли труби, забили литаври. Кругом громади заревли військові гармати, а козацтво палило у повітря із мушкетів.

Сказати би, що то радісно привитали гармати й мушкети нового гетмана? — Так ні! — це Україна опускала у домовину свого вождя, свою славу, що пронеслася по небі як блискавка з громами і кривавими дощами, і як та блискавка на віки і віки счезла в заплаканих очей України...

А як корогви піднялись, і громада знов угледіла молодого гетмана, він як і перше стояв блідий-блідий — і ні пари з уст...

Це був той же Юрась. Таким він зістався і до смерти...

А старий Хмель тихо пошкандибав у будинок — до своєї труни й домовини...

IV.

А деж той Івась Удовиченко, що виростав і зріс у колисці з решета ізнід гусенят, той, над ким мати, удовиця вдова, колиску-решето колихаючи і гіркими слізьми рвані пелюшки-ганчірки поливаючи, співала:

Ой, люлі, люлі, мій Івасечку,
Ой, люлі, люлі, удовиченку.
Твого батенька татари вбили,
Тебе малого посиротили,
Мене удову повід вікна пустили...

Оттак плакала бідна удовиця, не вбаючи, яка її Івасеви від Бога доля судилася...

А он яка! Як піднявсь він з решета, як став сили й хисту козацького добувати, то став що день, що годину свого батенька споминати, як його татари вбили, а його, Івася, посиротили. А як дійшов він до розуму, то й поклав собі на серці велику пімсту татарам за батька, і для того загадав помандрувати до Січи. Плакала мати, гірко плакала, а ще гірше, але нищечком дрібні слізоньки проливала дівчина Софійка, як Івась у мандрівку, до Запорожжя лагодився, бо вона ціле останнє літечко що вечора з Івасем коло перелазу стояла та до свого серденька пригортала, а кожну темну нiченьку, як усі люди спали, вона його до себе виглядала, у темній коморі постіль йому слала і цілу нiченьку на широких козацьких грудях, коло самого козацького гарячого серця, мов мала дитина у неньки спала.

Так ні мати, ні дівчина не зупинили Івася: — саме на Полуштера, як Софійці минуло пятнацять, повівсь він у чужу сторону, а щоб Софійка не дуже тужила по йому, він помінявсь з нею перстенями, і наказував, щоб не побивалась за ним, а щоб років через два його виглядала і рушники задля свого шлюбу з Івасем придбала.

Мало не два роки не було ніякої чутки про Івася Удовиченка. Тяжко побивалася за ним Софійка, і гаряче, що ранку й ввечір, молилась за свого миленького, і свічечки Пречистій Покрові ставила, щоб вона його своєю ласкою покрила, і у Київ на прощу з старенькими бабами та молодицями ходила... А як нахне, бувало, у неваду до річки гусенят пасти, то сяде, було, собі на бережечку, та тихостихо співає промовляє:

Ой, полети, галко, ой, полети чорна,
та на Низ рибу їсти,
Та принеси мені, галонько, та принеси чорна, від милого вісти...

Коли якось то чує, будім то Івась із Запорожжя повернувся. Люди бачили. У жупані, кажуть, у кармазиному... Кінь під ним, огир, аж танцює... Висока смушкова шапка з червоним верхом і китицею, у жовтогарних широчезних штанах, та у червоних сапянцях з срібними острогами... І шабля при боці сріблом і золотом виливає, і пістолі за поясом, і спис довгий з червоним ратищем... Мати, кажуть, як побачила його, то так з радощів і зомліла...

А Софійка не бачила його, бо тільки над вечір вернулась з Харкова.

Тільки у вечорі вже побачила на „вулиці", та трохи не впала... Він став ще кращий — як намальований... Її, спасибі, пізнав. А вона боялась, щоб й не пізнає... Так ні — пізнав, і серце її трохи не вискочило з радощів, як увидiла вона у його на руці, на мізинному пальці, свій тоненький перстень, що вона тоді, ще позаторік, як прощалась з ним у коморі, сама йому на палець надiла...

Про якісь то Жовті Води він щось страшне розказував, та про якогось Хмеля, а вона очей з його не зводила і мало слова його слухала, а мисленьками своїми все цілувала його устоньки на шовкові козацькі вуси...

Чула вона тоді, як соловейко десь щебетав, та не дейде, як у неї в серці, і місяць світив їй прямо в душу... І гарно, ох як гарно було їй тоді, що її милий став таким лицарем, і боляче, що до „вулиці" він не зайшов до неї, не спитав про свою Софійку.

А як сказав він, що скоро впять поїде до Запорожжя, в очах у неї потемніло, і стара гиляста тополя, і хлопці з дівчатами, і небо з місяцем — усе закрутилось, і вона ніби вмерла — нежива стала...

Потім дівчата казали, як вона на прокинулась, що Івась сам підняв її на вітер і сам бризкав на неї водою, що хлопці принесли з річки у його козацькій шапці.

А потім вже, у саму темну ніч, він нищечком пришов до неї у комору, а вранці й сватів прислав з рушниками...

Минуло після того більш десяти років... У Софійки вже троє діток від Івася...

А Івась?

Він уже не Івась, а лицар Іван Сірко, кошовий отаман славного і непобідного війська запорозького низового...

Он куди скочив із решета від гусенят! Он куди підняла його доля... А розум і талан?... Чи не вони, либонь, часом і над долею керують і верховодять?... А вжеж.. Вже не без того...

Року Божого 1659-го на Запорожжі, у Січи на Чортомлику, діється щось несподіване.

На другий день після третього Спаса, вранці рано, ще й на світ не благословилось, під січову браму підїхали на добрих конях якісь подорожні: чито ляхи, чито козаки.

— Що за люди і звідкіля? — скликнув на них вартовий козак.

— Люди хрещені і їдем з благополучного місця — відказали подорожні.

— Цего мало — і злодії, буває, між хрещеними водяться у благополучних місцях, — не вдовольнився вартовий.

— Оттакої ловись!... Дурний та осторожний, і те добре, — відрізали.

Коли десь застогнав пугач.

— Пугу! пугу! пугу!

— Козаки з Лугу!

— А матери вашій сто копанок чортів! — давноб так.

(Дальше буде).

Волес Підкреслює Наші Воєнні Цілі

Віце-президент Волес в недавній промові, виголошеній в Ню Йорку, підкреслив воєнні цілі Обєднаних Держав.

„Ми будемо змагатися за повний мир так само, як за повну перемогу", казав він. „Старші держави матимуть привилей помагати молодшим в перших роках на шляху індустріялізації, але не може бути ані військового, ані економічного імперіялізму".

Віце-президент назвав зе світове змагання Народньою Революцією.

Оглядаючись назад до 1918. року, він казав:

„Ми не створили мирного договору на фундаментальній основі народньої революції. Ми не цілим серцем старались створити світ, в якому булаб свобода від нужди для всіх народів. Але з наших власних помилок ми багато навчилися і після цієї війни ми бумо в стані використати наше знання при будові світу економічно, політично і, я надіюсь, здорового теж і духово".

Віце-президент остерігав, що літо і осінь 1942. року будуть часом надзвичайних кріз, коли Гітлер робитиме свою останню очайдушну спробу осягнути світову тиранію. Одначе, він заявив, що події наступних пару місяців, хоч як турботними вони можуть бути, тільки збільшать наше бажання здобути повну перемогу в цій війні за визволення.

Ось в скороченні промова віце-президента:

„Ми, які формально чи неформально заступаємо більшість свобідних народів світу, беремо собі близько до серця інтереси міліонів зі всіх народів, що мають волю в своїх душах. Ми маємо лише одно завдання — дати до відома тим міліонам в інших країнах, що тут, в Злучених Державах є стотрицять міліонів мужчин, жінок і дітей, які будуть змагатись у цій війні до кінця. Наш американський нарід є твердо рішений іти далі, доки не змо[illegible]ри, які забезпечать повну перемогу, а з нею здобути новий день для люблячих свободу скрізь на земній кулі.

„Це є боротьба між світом невільницьким і світом свобідним. Як у 1862. році Злучені Держави не могли залишитись напів-невільницькими і напів-вільними, так у 1942. році світ мусить рішитись за остаточною перемогою в один бік, або в другий.

Свобода звичайної людини.

„Ідея свободи, себто свободи, яку ми в Злучених Державах так добре знаємо і любимо, походить з Біблії з її надзвичайним підкресленням гідности особи. Демократія є единим правдивим політичним виявом християнства.

„Давно, довгими роками нарід Злучених Держав робив сталий поступ, здійснюючи демократію. Через загальну освіту він тепер може читати, писати і творити свої власні погляди. Він навчився і все ще вчиться мистецтва продукції — тобто, як робити краще життя. Він навчився і все ще вчиться мистецтва народоправства.

Світ поступає вперед.

„Коли свободолюбний нарід поступає, коли фармери мають можливість купувати землю по умірковaній ціні і продавати продукти своєї землі через свої власні орґанізації, коли робітники мають можливість творити юнії і через них переводити колективні умови, коли діти цілого народу мають можливість відвідувати школи, де навчають їх правді реального світу, в якому вони живуть, і коли всі ці можливости відкриті для кожного — тоді світ іде по шляху поступу.

„Але країни, де уміння читати і писати здобуто щойно недавно, або де нарід не мав довгого досвіду в самоуправлінні на основі свого власного думання, демаґоґам легко збудити та направити думання звичайної людини для своїх цілей.

Поворот до темноти.

„Через лідерів націстичної революції сатана тепер старається направити звичайну людину цілого світу назад до невільництва й темноти. Бо є чистою правдою, що насильство, яке проповідують націсти, є діявольською власною релігією темноти. Такоюж є доктрина, що одна раса або кляса є по наслідству вищою, та що всі інші раси і кляси мають бути невільниками.

Народня Революція.

„Розвиток свободи за минулих 150 літ був довгим шляхом народньої революції. В цій Великій Революції були: Американська Революція 1775. року, Французька Революція 1792., Латинсько-Американські революції доби Болівара, Німецька Революція 1848. і Російська Революція 1917. Кожна промовляла кровю на боєвищах за просту людину. Деякі переходили межі. Але особливим є те, що люди намацали шлях до світла. Більшість з них навчилася думати і працювати разом.

„Народня революція стремить до миру, не до насильства, але коли права звичайної людини заатаковані, вона виявляє лють медведиці, що втратила своє медведятко.

„Людство стремить навіть до повнішої свободи, ніж щасливі народи світу досі мали.

„Людство в свому тисячлітньому змаганні маніфестуючи тут, на землі, гідність, що є в кожній людській душі, має за своє вірую Чотири Свободи, виложені президентом Рузвелтом в його посланню до конґресу, 6. січня 1941. року. Ці чотири свободи є самим єством революції, за яку стали Обєднані Держави. Ми, що живемо в Злучених Державах, можемо думати, що нема нічого особливо революційного відносно свободи релігії, свободи слова і свободи від страху перед тайною поліцією. Але як ми почнемо думати про значення свободи від нужди для пересічної людини, тоді ми пізнаємо, що революція останніх 150 літ не була довершена ані тут в Злучених Державах, ані в якій іншій країні світу. Ми знаємо, що ця революція не може спинитися, доки дійсно не буде осягнута свобода від нужди.

„Тепер, коли ми йдемо впе[illegible]ння Чотирьох Свобід цеї революції народньої, я хотів би згадати про чотири обовязки:

Обовязок продукувати скільки можемо.

Обовязок д о с т а в л я т и як можна швидче на боєві лінії.

Обовязок боротися з усіх сил.

Обовязок збудувати мир — справедливий, милосердний і тривалий.

Четвертий обовязок одушевляє інші три.

Повоєнне століття.

„Дехто говорить за „Американське Століття". Я скажу, що століття, в яке ми входимо — століття, яке увійде в життя після цеї війни — може і повинно бути століттям простої людини. Всюди проста людина має навчитись будувати свою власну індустрію своїми власними руками практичним шляхом. Всюди пересічна людина має навчитись, як збільшувати свою продуктивність, аби він і його діти могли належно заплатити світовому суспільству все, що вони від нього дістали.

„Ні один нарід не буде мати Богом даного права використовувати інші народи. Старші держави будуть мати привилей помагати молодшим в перших кроках на шляху до індустріялізації, але не може бути ані військового, ані економічного імперіялізму.

„Інтернаціональні картелі, які служать американській ненаситности та німецькому стремлінню до влади, мають зникнути. Картелі в часі наступного миру мусять підлягати інтернаціональній контролі звичайної людини, а так само бути під доброю контролею відповідних державних урядів. В той спосіб винаходи можуть служити цілому людству, а не тільки кільком особам.

„І коли настане час миру, громадянин матиме знова обовязок, найвищой обовязок, жертвувати меншим інтересом в інтересах загального добробуту. Ті, що будуть писати мир, повинні думати за цілий світ. Не може бути упривилейованих народів.

„Якщо ми тійсно віримо, що ми боремося за народний мир, все інше здається легким, продукція, так, буде легко продукувати без страйків або саботажів; продукція при повній співпраці охотних рук та гострого розуму; ентузіязм, енерґія постійні, витревалі з дня на день. Гітлер знає, як і кожний з нас, хто сидить на засіданнях Ради Воєнної Продукції, що ми, тут у Злучених Державах, виграємо продукційний бій.

Злуч. Д. А. ненавидять війну. Але—

„Я не потребую багато говорити про обовязок боротися. Дехто заявляє, що Гітлер думає, нібито американський нарід в останній ґенерації став мягким. Це є правда, що американська молодь почуває до війни святу ненависть. Але якраз тому, і тому, що Гітлер і німецький нарід стоять перед нами як самий символ війни, ми будемо змагатися з невтомним завзяттям, щоб війна і можливість війни були усунені з цеї планети.

„Американський нарід завше мав відвагу і завше буде її мати. Ви знаєте історію пільота одного бомбовика, Диксона, радіо-інжиніра Джін Олдрича та гарматчика Томі Пастули. Історія, яку американці будуть оповідати новим ґенераціям, як ілюстрацію здібности опанувати будьяку долю. Ці люди жили 34 дні на відкритім морі в ґумовім плиткім човні, 8 на 4 футів, з тими тільки харчами, що могли дістати з моря й повітря, з одним кишенковим ножем та одним револьвером. І все таки вони вижили і нарешті дібралися до берега одного острова, якого не знали. Не зважаючи на їх терпіння і слабість, вони стали як вояки, без зброї для самооборони, без черевиків на ногах, без одягу на своїх плечах і пішли у військовім порядку тому, що, як казали вони: „якщо там були японці, ми не хотіли повзти".

„Американські борці і всі борці Обєднаних Держав мають зібрати всю свою відвагу протягом наступних пару місяців. Я є певний, що літо і осінь 1942. року буде часом надзвичайних кріз для нас усіх. Гітлер, як борець за нагороду, який усвідомлює, що він буде збитий, збирає всі рештки своїх сил для останнього, очайдушного нападу.

Несподіваний напад.

„Ми можемо бути певні, що Гітлер і Японія будуть спільно підготовляти несподіваний напад — можливо японський напад на Аляску і наше північно-західне побережжя тоді, як німецькі транспортові літаки перелітали би через Дакар, щоби достарчати лідерів для зміцнення німецького повстання в Латинській Америці. Во всякому разі психольоґічний і саботажний наступ в Злучених Державах та Латинській Америці буде пляновано на один час, або на пару тижнів скорше, з найбільшим воєнним наступом.

„Ми маємо бути особливо готовими здушити пято-колюмністів в Злучених Державах, які будуть намагатись саботувати не тільки наші фабрики воєнного матеріялу, але, що важніше, навіть наше душевних [illegible].

„Конвульсивні [illegible] раючого божевільного будуть настільки великі, що дехто з нас може впасти в блуд, думаючи, що положення є злим в той час, як в дійсности воно ставатиме ліпшим. Події наступних пару місяців, хоч як турботними можуть бути, тільки збільшать наше бажання здобути повну перемогу в цій війні за визволення.

„Як ми напружуємо всі сили для найвищого зусилля в цій півкулі, ми не повинні забувати за високий героїзм поневолених народів Европи і Азії чи то в горах Юґославії, чи на фабриках Чехословаччини і Франції, чи серед риболовлі Норвеґії, чи в окупованих околицях Хіни і Голяндської Східньої Індії. Скрізь людська душа дає знати тиранові, що поневолення тіла не означає зломання спротиву.

„Тут тема місця на половинні міри. Північ, Південь, Схід, Захід, Середній Захід скрізь американський нарід бажає повної перемоги.

„Компроміс неможливий. Ми не спинимось, поки всі жертви під націстичним і японським ярмом не будуть звільнені. Будемо боротися за повний мир і за повну перемогу".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Новий величавий здобуток.

Українська Громада в Гемтремк та її культурне й національне життя бере свій початок, так, як і багато інших наших громад тут в Америці, від зорганізовання парохії. А наша українська католицька парохія була зорганізована о. Евгеном Бартошем ще в 1913 році. І тоді розпочала будову церкви на Ґрейлінґ вулиці, 15-го листопада 1913, а 25-го грудня, наступного місяця, відбулося торжество посвячення угольного камення.

Церква є під покровом Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії.

Коли розпочато цю будову, то було на початку всього 30 родин, які ревно працювали для здвигнення Храму Божого, а 11. квітня 1914. року будова церкви була викінчена. Дня 12. квітня о. Евген Бартош відправив першу Службу Божу.

При церкві є великий мурований Український Дім, який тепер уживається на цілоденну школу.

Парохія почала скоро зростати завдяки автомобільній индустрії, яка давала спромогу нашим людям заробляти на хліб щоденний.

Відтак куплений був дім для священика, а теж другий дім для Сестер Василіянок.

Зорганізована парохія скоро зростала до того ступня, що не вистарчали перші будови. Церква ставала замала.

В 1934 році, старанням о. Миколая Струтинського, закуплено гарну площу під будову нової церкви.

З прибуттям о. Стефана Тиханського, 1-го червня 1936, розпочато кампанію на велику скалю, щоби роздобути фонди й побудувати величавий Храм Божий.

В 1936. році також зорганізовано цілоденну школу.

11-го травня 1941. року відбулося копання землі під нову церкву.

19-го жовтня 1941 р. відбулося посвячення угольного камення.

А 30-го травня 1942-го року відбудеться торжество посвячення вже побудованої нової церкви.

Нова церква є одною з найкращих церков візантійського стилю в Америці.

Програма свята буде включати великий похід, від старої церкви головними вулицями міста Гемтремк до нової церкви.

Відтак буде чин посвячення і співана Служба Божа. Підчас Служби Божої буде співати наш славний Хор під проводом учителя Василя Мельничука.

Всі товариства, братства і сестритства заявили, що візьмуть ґреміяльно участь. Сподіємося, що це торжество буде рівночасно певного роду народною манифестацією, бо є певність, що й з інших околиць прибуде поважне число наших свідомих громадян.

Число родин тепер у нашій Громаді сягає до понад 800. Є багато товариств, братств і сестриств, яких нараховуємо до 25. Є три відділи Українського Народного Союзу, один відділ Провидіння, два відділи Союзу Українок, 200 жінок у Сестрицтві Непорочного Зачаття, Апостольство Молитви, відділи Марійської Дружини і інші установи загального й льокального характеру, як також гарний Хор імени І. Котляревського, при якім гуртується переважно вже тут роджена наша молодь.

Всі гуртуються при церкві й гарно сповняють свої завдання в користь нашого народу, на славу Господа Бога і для добра нашої, дорогої Вітчини Америки.

ВИНДЗОР, ОНТ.

Примірні хрестини.

Хрестини бувають у звичайних людей з часта, але часом бувають і в самих „дохторів". Так і в неділю 10. травня відбулися хрестини в домі лікаря д-ра Вахни і його дружини.

Хресту довершив о. Осодець в гр. кат. церкві у Віндзорі. Зараз по церемонії відбулося приняття гостей в Нортон Памер Готель. І коло величезного балевого стола засіли куми: д-р Вахна з Торонто, брат батька д-ра Вахни і панна Стефанія Вербіцька, дальше пані Вахна з Торонто, о. Осодець, д-р Карлаш, п. Іванчук, д-р Гавриш, п. Фішер, п. Луцький, п. Гурський, п. Чарновський і д-р Кібзей, усі з подругами, панна Вербіцька молодша, та д-р Антін з подругою, як господарі дому. Товстмайстром був автор. Згадую тих усіх, бо всі вони є заразом і жертводавцями.

Гостина була незвичайно мила і товариська.

Та що найважніше — присутні дали від себе як дар молодій донечці Юдиті, Анні Вахна — Бонд на суму $53.80. Є це дорога памятка і начасі. Пізніше, як підросте, обдарована згадуватиме, що на її хрестинах гості памятали не тільки за забаву, але й за те, щоб допомогти демократії в боротьбі за волю та свободу.

Д-р А. Т. Кібзей.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА НА ДРУГІЙ СТОРОНІ КУЛІ.— Залога американської гармати пільної артилерії обслугове гармату десь в Австралії. Позиція закрита „камуфляжем". Американські вояки й припаси пливуть в Австралію постійною струєю. Військові знавці кажуть, що японці скоро будуть атакувати цю останню твердиню на Тихому океані.

НА ТЛІ ДРІБНИЦІ

Нюйорські ґазети донесли про цікаву подію, яка маркантно зачіпила низку питань. Почалася справа з того, що два нюйорські поліцаї, ідучи одним парком у Ню Йорку, зочили півтретя-літню дитину, що копалася рискаликом у парковім травнику. Поліцаї, оділі по цивільному, покликали паркового доглядача й всі вони разом попросили хлопчика показати їм, котра з жінок на недалекій лавці є його мати. Хлопчина показав на жінку, котра на запит поліцаїв і городника подала, що називається пані Стірн. Поліцаї на це виписали її візвання до суду. Коли пані Стірн не захотіла від них приняти візвання, вони покликали поліційну патрольку й нею забрали паню Стірн, і хлопчину й її сестру, на найближчу поліційну стацію. Сусіди пані Стірн, що були свідками події, обурені пішли за патрolькою й там на поліції висказували своє обурення на поведінку поліцаїв і городника. Та пані Стірн приняла судове візвання.

Коли вона появилася в суді в означеному на візванні дні, туди знову зявилася маса сусідок, і їх дітей, охочих свідчити в користь пізваної. Та вони робили в судовій салі стільки замішання, що ще до початку розправи суддя їх зо салі прогнав, кажучи: „Це не протестаційне віче. Це собі звичайна судова розправа".

Пані Стірн підчас зізнань призналася, що її дитина копала землю рискаликом до морозлива, всего три цалі довгим. Поліцаї заявили, що рискаликом можна зіпсути город. Оборонець казав, що дитина випорпала лише крихітку землі. Поліцаї заявили, що діра, викопана дитиною, мала три цалі глибини, пять цалів ширини й пів стопи довжини.

Вислухавши ці зізнання, суддя заявив, що ціла справа це „багацько галасу знічого". Він порадив поліцаям відкликати своє обвинувачення супроти пані Стірн, і перебрав на себе відповідальність на наслідки.

Коли вже представники влади відкликали своє обвинувачення, суддя зазначив, що поведінка жінки й дитини є виразно нарушенням розпорядків паркового департаменту. Поставлена перед суд жінка, — говорив суддя, — повинна була кооперувати з поліцаями й городниками, і коли вони їй звернули увагу на поведінку дитини, вона повинна була дитині звернути увагу, що таких річей не вільно робити, бо на це не дозваляє заряд парку.

При тій нагоді суддя підчеркнув, що аж занадто багато родичів потурає своїм дітям там, де цього не повинні. Здержувати дитину від шкоди ще не означає браку любови.

В парку копати не вільно, бо парк є публична власність. Не розумно ставляться до публичної власности люди, які думають, що їм вільно нищити якусь річ тому, бо вона публична, себто до них належить. Власне через те, що вона належить не лише до мене, але й до другого, її нищити не можна.

Сказав при тому суддя слово поради й на адресу урядників: „Уряд вимагає терпеливости Йова. Невеличка суперечка, і вже всі розгорячкувалися. Якби вони так передше порахували до десять, нікого з них тут не було би".

Жіноча Сторінка

Письменниця при Кухні

Чимало є жінок, що дивляться на хатню господарку та варення як на заняття дуже низького гатунку. „Я не маю поняття про кухню, з мене ніяка господиня" — почуєш нерідко з жіночих уст, головно т. зв. післявоєнного покоління. А у голосі авторки таких заяв пробивається тоді щось наче нотка гордощів. Мовляв — деж мені до такого немудрого заняття! Мої життєві заінтересування сягають вище ніж випари з кухонних горщиків! Що нерідко у такої жінки гони кінчаться на сплітках та плитоньких розривках — це інша справа. Важне, що вона послідовно боронить себе перед кухнею, вважаючи це першою умовиною для цього, щоб стати модерною жінкою.

Появилася на американськім видавничім ринку книжка, яку повиннаб прочитати кожна жінка, що погорджує відвічним (але не одиноким!) жіночим заняттям — приладжуванням поживи. Книжку варто прочитати, не для цього, щоб негайно почепити фартушок та перемінити себе у „варилиху"! Підозріння у цьому напрямі напевно казалоб багатьом жінкам держатися осторонь від книжки наче від розсадника якоїсь пошести. Цікава вона як приклад на це, що скромне заняття варення може заабсорбувати та дати вдоволення наскрізь модерній, талановитій й інтелігентній жінці, якщо вона робить з нього „штуку", зн. виконує його радо та з наміром осягнути вислід кращий ніж пересічний.

Авторка книжки Марджорі Кинен Ролиньґз, (Marjorie Kinnan Rawlings), яку критика вміщує серед сучасних передових письменників Америки, охрестила свій твір назвою малої флоридської оселі Крос Крік (Cross Creek). Там, у сусідстві трьох білих та двох муринських родин проживає вона постійно від десяти літ. Видається, що у висліді якихось родинних комплікацій, про які ближче це згадує, авторка, молода, бо ледви трийцять-літня великомійська жінка купує на Флориді кількадесять акрів землі зі старим, примітивним фармерським домом та переноситься сюди на постійно, здобуваючи тяжкою фізичною працею землю під управу, а серцем та розумом сусідів.

Виглядалоб на мить, що авторка — це розчарований тип людини, яка зашивається у нетри Флориди в утечі від світа. Та вже після перших розділів пізнаєш її як енергійну, веселу, товариську та модерну жінку, що її пригнала сюди амбіція досягти матеріяльної незалежности та — новина на тутешні відносини! — голод землі. Відізвався він у мистецькій душі письменниці з непоборимою силою, а називає вона його спадщиною по предках, що колись працювали на ріллі. Вона приходить до переконання, що „потреба звязку з землею лежить у нас глибше, чим потреба звязку з другою людиною", кидає місто і іде фармувати.

Книжка — це гимн землі та природи переплітаний щоденними, господарськими справами. Усе писане мистецьким пером, дотепно та зі знанням людей. Образи природи такі, що при порівнанню з ними мусить у читача вийти блідим та нецікавим це, чим захоплюється місто. Що з ними через десять літ, при заході сонця проходжується авторка доріжкою через флоридський праліс. Що за цей час вона бачила, чула та передумала — це щось більше, як вражіння, що їх мож дізнати мандруючи такий час по Бродвею чи Пятій Евені!

Люди, які живуть у Крос Крік — це з такого гатунку, що для них право бути паном свого часу і волі значить більше ніж достаток. Вправді не вільні від людських слабощів, неопанованих інстинктів, нахилу до злочинів, але при цьому з такими відрухами серця та почуваннями для землі та вражливістю на красу, що кажуть авторці називати їх „правдивими аристократами". Творять вони у Крос Крік невичерпане жерело типів, що ними виповняє авторка у верх своє життя та твори.

Але тепер це, про що згадую в темі. „Мож хвалити або ганити мої твори" — каже жартобливо авторка. „Але цей, хто хвалить моє варення — робить собі з мене свою вірну невільницю". Такий вислів хиба найкраще характеризує авторку у ролі куховарки. У книжці призначує вона цілий розділ („Наш щоденний хліб"), щоб розказати читачам як відживляє вона себе та своїх приятелів. Подає цілий ряд приписів на потрави, усі печаливо випробовані та видосконалені, а вказують на це, що авторка вміє складати „menu" з таким таланом, як і писати повісти. Хоч у цілій книжці показує себе цілком скромною людиною, то на свої кухонні вичини проявляє неабияку зарозумілість. З цілою повагою твердить, що лиш у готелю Сейнт Ріджіс у Ню Йорку роблять один сос так, що його мож прирівнати до цього, що вона „творить" у своїй кухні. І каже, що хвиля, у якій її гості підносяться зпоза стола, зївши потраву з раків, що є її гордощами та таємницею і з признанням стискають її руку — робить її такою щасливою, як найбільший вплив успіху та слави.

За цей розділ книжки належиться авторці окреме признання від жінок. Бо розголошуючи свої господарські замилування та кухонні амбіції при усіх прикметах модерної жінки та великої письменниці — вона додає отухи кождій жінці, якій доля призначила більшу частину життя провести біля горщиків.

Клявдія Олесницька.

ЛЕТНИЧІ МЕХАНІКИ. Ці дівчата належать до „британської жіночої помічної повітряної служби". Вони є механіками, що складають і обслуговують літаки британської воєнної повітряної фльоти. Їм не вільно літати пільотами, але вони часто літають як обсерватори.

Жінки й Динаміт

Говорить звісна американська поговірка про жінки, що вони люблять бавитися динамітом. Не розуміється під тим динаміту в буквальному значінні, але щось небезпечне. Цими часами одначе про жінки можна часто сказати, що вони мають до діла з динамітом, бо жінки працюють тепер по урядових арсеналах, де їм справді приходиться стикатися з динамітом чи іншими вибуховими матеріялами.

В одному урядовому арсеналі в північній частині стейту Ню Джерзі, наприклад, жінки виконують найрізніші роботи коло воєнної зброї й амуніції. Вони не лише працюють там як стенографістки й секретарки; вони викінчують кріси, пістолі й машинові кріси.

ЖІНКИ ГОЛОСУВАЛИ В САН ДОМІНГО.

По раз перший в історії Домініяльної Републики виконували жінки виборче право. Вибирали в цих виборах одного сенатора, послів і президента.

На президента був лише один кандидат: Трухійо, на котрого згодилися обі партії Домініканської Републики.

ЗА ВИШКІЛ НОРСОК.

Конференція Краєвого Союзу Піклування Хорих Підчас Війни, що відбулася в Шікаґо, вислала до президента Рузвелта телеграму, в котрій організація заявляється за виданням принаймні 4 міліонів долярів на вишкіл воєнних норсок на 1943. рік.

Рада складається з представниць з 6 організацій норсок.

ВАГА ДИТЯЧОГО ЗДОРОВЛЯ.

Артур Гак, директор Союзу Дитячої Помочі, прочитав на конвенції організації реферат про дітей у війну, в котрім доказував, що піклування за здоровля дітей це головна основа перемоги для Америки. Доказував це фактами, що в тих дільницях, де товариство дбало за здоровля дітей, число відкинених від військової служби було багато нижче, ніж у дільницях, де правильної опіки над здоровлям дітей не було.

НОВА ЗЕЛЯНДІЯ ЗА АСЕНТЕРУВАННЯ ЖІНОК.

Директор Краєвої Служби Нової Зеляндії заявився за потребу примусового приступлення Японії до війни; новозеляндська армія не може бути поменшена, мужчин треба забрати з фабрик, а на їх місце поставити жінок. Уряд Нової Зеляндії вже збирається реєструвати жінок для есенціональної служби.

ЩЕ ПРО БОРБУ ПАРТИЗАНІВ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

В другій статті Про Борбу Партизанів в Карпатській Україні, поміщеній в „Монтреал Дейлі Стар", В. Рут пише:

Одним з визначних членів „Гестапа", який відзначався великою жорстокістю, був німецький офіцир, Гайденрайх. Цього то Гайденрайха і гітлерівці висилали в ріжні краї і всюди, де він бував, полишав по собі імя страшного і кривавого ката.

Гайденрайха мадяри закликали, щоби він знищив українських партизанів в Карпатській Україні. Про це дівідалися партизани, напали на його кватиру, арештували й вивезли в гори. Тут судили його перед партизанським судом. Суд засудив його на кару смерти з тим, що перед розстрілом мав викопати собі сам гріб.

Коли вістка про смерть Гайденрайха рознеслася по Карпатській Україні, в многих церквах дзвонили дзвони і люди дякували Богові, що Господь допоміг партизанам освободити край від страшного ката.

Гітлерівцям було встидно, що Гайденрайх помер з рук партизанів. Вони оголосили, що Гайденрайх помер в нещасливім випадку. Цьому однак ніхто не повірив, бо вістка про смерть Гайденрайха розійшлася блискавицею не тільки в Карпатській Україні, але і в сусідніх краях.

Дуже широко розповідають також про другі подвиги партизанів. Між іншим як вони знищили моторизований відділ мадярів коло Севлюша і як висадили в воздух склади газоліни шестого повзового полку мадярської армії.

Через цю то борбу українських партизанів в Карпатській Україні німці і мадяри мусять тримати в Карпатській Україні поважну скількість війська, яке, якщоб там був спокій, було би вислане на поле борби в Росії.

ТАРЗАН, ч. 570. Викрито.

Тарзан працював з найбільшим поспіхом, щоб в час відомкнути кайдани нещасним невільникам.

Але на покладі один з піратських старшин завважив, що чомусь то деякі весла вдолині перестали працювати.

Він миттю побіг вдолину, де побачив, що діється. Він відразу почав з усієї сили кричати:

„До зброї, до зброї", кричав пірат біжучи назад вгору на поклад. „Невільники розкуті, вбийте Тарзана!"